

КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВО, КРИМІНОЛОГІЯ, КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧЕ ПРАВО.
КРИМІНАЛЬНИЙ ПРОЦЕС, КРИМІНАЛІСТИКА ТА
СУДОВА ЕКСПЕРТИЗА

УДК 343.13+378.147

DOI: 10.33098/2078-6670.2023.15.27.2.202-217

ОРГАНІЗОВАНА ЗЛОЧИННІСТЬ: СУЧАСНІ УКРАЇНСЬКІ РЕАЛІЇ ТА
КРОКИ ДО ПРОТИДІЇ

Басиста Ірина Володимирівна,
докторка юридичних наук, професорка
професорка кафедр адміністративного права та адміністративного процесу;
кримінального процесу та криміналістики
Львівського державного університету внутрішніх справ,
вул. Городоцька, 26, м. Львів, Україна, 79007
e-mail: basysta-i@ukr.net
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-9707-7386>

Мета. У цій науковій розвідці поставлено за мету провести огляд крайніх підходів до розуміння організованої злочинності, її складників та ознак, а також виділити ті із них, котрі є модерними та притаманними їй за умов широкомасштабного російського вторгнення на українські терени. **Методика.** Застосовано індукцію та дедукцію при формуванні власних висновків; аналіз та синтез наукових досягнень низки дослідників, стану нормативно-правового забезпечення. Системно-структурний та функціональний **методи** використані у процесі проведення цього наукового пошуку. **Результати.** Сформовано авторське переконання, що станом на сьогодні у нашій країні вся наповнююча протиправна діяльність у конгломераті організованої злочинності належним чином не обліковується і ця даність перебуває у причинно-наслідковому зв'язку із тим встановленим фактом, що єдиного законодавчого чи/та доктринального визначення поняття «організованої злочинності» немає, як і її вичерпних складників та ознак. Аналізом та синтезом розширено їх перелік та осучаснено. Доведено, що із початком повномасштабного вторгнення російського агресора на українські терени проблематика організованої злочинності децю видозмінилася та загострилася окремі із її складників, зокрема не дивлячись на те, що станом на лютий 2022 року відбулося певне «гальмування» її поширення та впливу, констатовано, що на сьогодні «розквітлі» її нові мережі. Відстежено «зрощення» транснаціональних злочинних організацій із міжнародними терористичними організаціями, особливо що стосується діяльності російської організованої злочинності у війні з Україною. **Наукова новизна.** Значна кількість досліджень приділялися цій проблематиці, але повномасштабне вторгнення країни-агресорки вивело підходи до розуміння задекларованої проблематики на новий щабель, коли організована злочинність має розглядатися крізь призму її інституціоналізованості, зрощення із терористичною діяльністю на користь та за участю країни-агресорки, поширення її у цифровому просторі задля ведення і там «активних воєнних дій» тощо. **Практична значимість.** Віриться, що результати дослідження допоможуть осягнути не лише масштаби модерної організованої злочинності, а й окремі авторські узагальнення та висновки здатні пролити світло, як протидіяти їй.

Ключові слова: модерні складники та ознаки організованої злочинності, транснаціональні злочинні організації, міжнародні терористичні організації, кіберзлочинність, регулювання цифрових активів.

Iryna Basysta

Full Doctor in Law, Professor, Professor at the Department of the Criminal Procedure
Lviv State University of Internal Affairs,
26 Horodotska Str., Lviv, Ukraine, 79007
e-mail: basysta-i@ukr.net

ORGANIZED CRIME: CURRENT UKRAINIAN REALITIES and STEPS TO PREVENT

Purpose. The purpose of this research is to review extreme approaches to understanding organized crime, its components and signs, as well as to highlight those of them that are modern and inherent to it under the conditions of a large-scale Russian invasion of Ukrainian territory. **Method.** Induction and deduction are applied when forming author's own conclusions; analysis and synthesis of scientific achievements of a number of researchers, the state of regulatory and legal support. System-structural and functional methods were used in the process of conducting this scientific research. **The results.** The author is convinced that, as of today, in our country, all illegal activity in the conglomerate of organized crime is not properly accounted for, and this fact is in a cause-and-effect relationship with the established fact that a single legislative and/or doctrinal definition of the concept of "organized "crime" does not exist, as well as its exhaustive components and signs. Their list was expanded and modernized through analysis and synthesis. It has been proven that with the beginning of the full-scale invasion of the Russian aggressor on Ukrainian territory, the problems of organized crime changed somewhat and some of its components became more acute, in particular, despite the fact that as of February 2022 there was a certain "slowing down" of its spread and influence, it was established that on today its new networks "bloomed". The "merger" of transnational criminal organizations with international terrorist organizations has been tracked, especially with regard to the activities of Russian organized crime in the war with Ukraine. **Scientific novelty.** A significant amount of research has been devoted to this problem, but the full-scale invasion of the aggressor country has brought approaches to understanding the declared problem to a new level, when organized crime should be considered through the prism of its institutionalization, fusion with terrorist activities for the benefit of and with the participation of the aggressor country, its spread in the digital spaces for conducting "active military operations" there, etc. **Practical significance.** It is believed that the results of the research will help to understand not only the scale of modern organized crime, but also individual author's generalizations and conclusions can shed light on how to counteract it.

Key words: modern components and signs of organized crime, transnational criminal organizations, international terrorist organizations, cybercrime, regulation of digital assets.

Постановка проблеми. За оприлюдненими у ЗМІ статистичними даними «...в Україні вже кілька років поспіль зростає кількість організованих груп (ОГ) і злочинних організацій (ЗО). За 2015 і 2016 роки виявлено 135 і 136 ОГ і ЗО відповідно. У 2017 році кількість зросла до 210 (+54,4%), в 2018-му – до 288 (+37,1%), в 2019-му – до 293 (+1,7%). За 2020 рік правоохоронці виявили 377 ОГ і ЗО, що скоїли 3595 злочинів (1178 стосувалися незаконного обігу наркотиків та психотропних речовин); 160 випадків – привласнення та розтрата майна шляхом зловживання службовим становищем; 144 крадіжки; 123 грабежі. Протягом січня-квітня 2021 року виявлено 217 ОГ і ЗО, що скоїли 1905 злочинів» [1].

Щодо підходів до розуміння організованої злочинності, то наукові публікації, підручники та посібники містять авторські поняття, котрі виділяються або ж своєю оригінальністю, з огляду наповнюючих елементів та характерних ознак, або цитуванням колег. Увагу привернули кілька із авторських підходів, котрі варто охарактеризувати з огляду їх модерності, що вельми важливо для всеохоплюючого та сучасного розуміння організованої злочинності, а також подальшого напрацювання рекомендацій щодо розкриття, розслідування та превенції вчинених учасниками ОГ та ЗО кримінальних правопорушень. При цьому, лише композиційне поєднання різних думок здатне, з долею об'єктивності, пролити світло на комплекс тих ознак та наповнюючих складників аналізованої протиправної діяльності, котрі притаманні сучасній організованій злочинності.

Не дивлячись на те, що у юридичній літературі відстоюється позиція щодо доцільності відмежовувати транснаціональні злочинні організації від міжнародних терористичних організацій [2, с.194], все ж таки на сьогодні спостерігається їх «зрощення», особливо що стосується діяльності російської організованої злочинності у війні з Україною.

Саме у такому ракурсі планується розглянути організовану злочинність та її прояви, котрі увиразнили себе з початком повномасштабного вторгнення країни-агресорки на українські терени.

Аналіз останніх досліджень та публікацій засвідчує, що такі науковці, як Бусол О.Ю., Василевич В.В., Глушков В.О., Денисов С.Ф., Денисова Т.А., Джужа О.М., Закалюк А.П., Кулик С.Г., Марисюк К.Б., Мельниченко А.М., Мовчан А.В., Погорецький М.А., Романюк Б.В., Скулиш Є.Д., Турчин Т., Черепущак В., Шеремет О.С., Яблонський Р.С. не одну наукову працю присвятили означеній у назві статті проблематиці. При цьому, принаймні станом на сьогодні, потребують свого осучаснення та розширення такі із складників та ознак, на які справило безпосередній вплив повномасштабне вторгнення російського агресора на українські терени, адже, без сумніву, проблематика організованої злочинності дещо видозмінилася, як і шляхи адекватної протидії їй.

Постановка завдання. Ставиться завдання проведення аналізу та синтезу поглядів науковців і практиків, законодавчих положень, а також, на основі закордонного досвіду, напрацювання таких аргументів, які дозволяють виділити модерні складники та ознаки організованої злочинності та запропонувати, як протидіяти окремим проявам у цій царині. Також заплановано показати, яким є вплив і взаємозв'язок триваючого в Україну агресивного вторгнення, ведення агресивної війни, діяльності злочинних та міжнародних терористичні організацій.

Виклад основного матеріалу дослідження. За даними Офісу Генерального прокурора (за січень 2023/січень-лютий 2023), то кількість осіб, які вчинили кримінальні правопорушення у складі ОГ та ЗО, щодо яких досудове розслідування закінчено становить відповідно 250/433 (35/41 з корумпованими зв'язками, 15/27 з міжрегіональними зв'язками та 2/2 з транснаціональними зв'язками, сформовані на етнічній основі 9/12). У складі злочинних організацій – 17/35. Національною Поліцією виявлено – 237/388 (один неповнолітній був залучений до їх складу) учасників, з них 15/32 у злочинних організаціях. Тривалість дії ОГ та ЗО: до одного року – 177 (7 ЗО)/305(7 ЗО); до двох років – 45 (8 ЗО)/91 (21 ЗО); від 3-х до 6-ти років 13 (0 ЗО)/17 (0 ЗО); більше 6-ти років 1 (ЗО)/1 (ЗО). У пріоритеті за січень вчинення злочинів, передбачених статтями 191 (64), 307-327 (107), 332 (41), 204 (30) Кримінального кодексу України (далі по тексту ККУ, КК України). Закінчено у січні кримінальних проваджень про кримінальні правопорушення, вчинені організованими групами і злочинними організаціями 72 (493 злочини) [3]. Як бачимо, статистичні дані стосуються не загалом організованої злочинності в Україні, а лише інформації про вчинення кримінальних правопорушень у складі організованої групи та злочинної організації.

Композиційне поєднання у формах звітності певних граф і позицій повинно слідувати із прийнятого розуміння певного явища, про яке здійснюється збір інформації, її градація та встановлення показників. І тут виникає логічне питання, чи передбачене законодавством розуміння організованої злочинності? Якими є наукові підходи до цього явища, які ознаки та складові пропонують науковці? Логічне, як обліковується таке протиправне явище у системі державної статистики? Тут варто підкреслити, що станом на

сьогодні у нашій країні належним чином протиправна діяльність у конгломераті організованої злочинності не обліковується, бо поки що цього зробити не можливо через таку обставину, що єдиного законодавчого чи/та доктринального визначення поняття «організованої злочинності» немає, що, своєю чергою, виключає вичерпність наявних у законодавчих положеннях складників та ознак організованої злочинності та, як результат – сформована звітність не є всеохоплюючою. Так у чинному КК України наявні статті, котрі мають певне відношення до формування загального підходу розуміння організованої злочинності. Їх, до речі не мало, але спробуємо проаналізувати лише ті, котрі найбільш дотичні для можливості вдалої композиційної побудови базового визначення (практично, за винятком одиничних ситуацій, не беручи до уваги ті норми особливої частини КК України, де мова йде про особливо кваліфіковані склади злочинів). Так, у чотирьох частинах статті 28 КК України запропоновано умови для констатації, що кримінальне правопорушення вчинене групою осіб, групою осіб за попередньою змовою, організованою групою або злочинною організацією. Частинами 3 та 4 згаданої норми КК України наведено різницю між тим чи вчинене кримінальне правопорушення організованою групою, чи злочинною організацією [4]. За «заздалегідь не обіцяне сприяння учасникам злочинних організацій та укриття їх злочинної діяльності» теж статтею 256 КК України передбачена кримінальна відповідальність. У частині 5 статті 143 КК України вжито поняття «участь у транснаціональних організаціях», однак КК України його визначення не містить, що, очевидно, лише ускладнює правозастосування та потребує свого нагального вирішення (науковцями вже зроблено власні кроки на цьому шляху, про що згодом піде мова). Своєю чергою, частина 4 статті 255 КК України (аналогічне формулювання є й у її назві) передбачає кримінальну відповідальність, серед іншого, й за створення злочинної спільноти («об'єднання двох чи більше злочинних організацій»). Примітка до цієї норми у позиції №1 містить формулювання, що «...під злочинним впливом у цій статті та статтях 255-1, 255-3 цього Кодексу слід розуміти будь-які дії особи, яка завдяки авторитету, іншим особистим якостям чи можливостям сприяє, спонукає, координує або здійснює інший вплив на злочинну діяльність, організовує або безпосередньо здійснює розподіл коштів, майна чи інших активів (доходів від них), спрямованих на забезпечення такої діяльності» [4]. А у позиції №2 запропоноване розуміння особи, «...яка перебуває у статусі суб'єкта підвищеного злочинного впливу, у тому числі у статусі «вора в законі». Щодо злочинного впливу, то за його встановлення або поширення теж встановлена відповідальність статтею 255-1, як і за звернення про його застосування (стаття 255-3). Щодо так званих «зборів» представників ЗО або ОГ, або осіб, які здійснюють злочинний вплив, то частина 1 статті 255-2 встановлює відповідальність за них (сходку). Поряд з цим, за добровільне повідомлення про цей злочин та активне сприяння його розкриттю, частиною 2 статті 255-2 КК України передбачено, як звільнення від кримінальної відповідальності, так і законодавчо встановлені умови для нього [4]. Із наведеного законодавчого підходу можна, серед іншого, зробити висновок про встановлення кримінальної відповідальності в Україні за створення злочинної спільноти; встановлення злочинного впливу, його поширення, звернення за ним; вчинення злочинів організованою групою або злочинною організацією, як і організації їхніх «сходок»; сприяння злочинній організації [4] тощо. Але ж чи здатна така конструкція убезпечити суспільство від розгулу організованої злочинності або ж вчасно і всеохоплююче припинити її окремі прояви. Видається, що не зовсім...Хоча й наявні інші наукові переконання з цього питання [5].

Що ж до вживання у частині 5 статті 143 КК України такого поняття, як участі в «транснаціональних організаціях», то окремі наукові розвідки в змозі частково пролити світло на проблематику розуміння та сприйняття такої термінології. Як видається, очевидно законодавець мав на меті в такий спосіб означити один із різновидів організованої злочинності – транснаціональну організовану злочинність, яка переступивши за межі однієї держави, із організованої злочинності, набувши міжнародних, глобальних масштабів, сягнула на вищий рівень кримінальної еволюції [2, с.190]. Тут одразу потрібно відмежувати (хоча за умов триваючої в Україні війни таке відокремлення є недоречним, про що згодом ще піде мова) транснаціональні злочинні організації від міжнародних терористичних організацій, «...які за зовнішніми ознаками відповідають транснаціональним злочинним організаціям, не підпадають під визначення «транснаціональної організованої злочинності», так як основним завданням їх злочинної діяльності є не отримання надвисоких прибутків, а вчинення політично вмотивованих злочинів для досягнення відповідної політичної мети» [2, с.194]. Більш детально про таку суміжну протиправну діяльність та проблематику документування злочинів, їх розслідування та судового провадження щодо них вже зазначалося у раніших публікаціях (звісно, що розслідування та судовий розгляд кримінальних проваджень цієї категорії наштовхуються на низку проблем, які, звісно притаманні більшості проваджень, але є й такі, які пов'язані виключно із специфікою цих протиправних, кримінально-караних діянь, місцем і способом їх вчинення тощо) [6, с.86-95].

Згоджуся, що «...поняття про будь-яке явище набуває своєї закінченої редакційної форми внаслідок його чіткого наукового визначення» [2, с.190]. Власне і тому науковці пропонують до поняття «організована злочинність» власні наповнюючі його складники та ознаки. Серед них варто виокремити такі спільні, як згуртованість кримінального середовища (вона характеризується певною адміністративною одиницею чи кількома або ж виходить за межі країни) задля панування, направленість його на досягнення корисливої мети у перебігу вчинення властивої сукупності злочинів за ознаки ієрархічності побудови [7, с.184; 8, с.165; 9, с.211-215; 10, с.99-110].

Інші ж публікації, підручники та посібники із «Кримінології» теж містять авторські поняття, котрі виділяються або ж своєю оригінальністю, з огляду наповнюючих елементів та характерних ознак, або ж прямим чи непрямым цитуванням колег-кримінологів. Мою увагу прикувало кілька із авторських підходів, котрі, варто охарактеризувати з огляду їх модерності, що вельми важливо для глибокого сучасного сприйняття, розуміння, розкриття, розслідування та превенції, або ж з огляду ступеня інституціоналізованості такого різновиду злочинності (такий підхід дозволяє осягнути міру відторгнення чи ж сприйняття, толерування цього протиправного явища у певному суспільстві, а як результат – з'ясувати глибину і масштаби проникнення організованої злочинності у політичні, правові, економічні та інші інститути держави та міру їх руйнації нею).

Організована злочинність цілком виправдано науковцями розглядається як така кримінальна практика, котра дедалі більше виразняється як соціальний інститут («задля самозбереження та самовідтворення злочинні організації конструюють мережу соціальної підтримки у суспільстві» [11, с.154]). Але не всі злочини, «які належать до організованих форм злочинності, характеризуються інституціоналізованістю» [11, с.154].

Інші дослідники, вдаючись до більш ранніх напрацювань своїх колег, також стверджують, що це шкідливе явище є історично-зумовленим [12, с.98-99], з чим дозволю собі не погодитися. Бо волю навіть не припускати, що наша воля, як воля суспільства та його індивідів, не впливає на перебіг такого деструктивного явища, видається, що більш

раціонально у цьому ракурсі застосувати терміни на кшталт історичного асиденталізму чи індетермінізму. Звісно, що поле для наукової дискусії тут широке і кожна із полярних позицій матиме, як власних прихильників, так і противників...

Поряд з цим, таким авторам, як К. Марисюк та В. Черепушак вдалося, на основі проведеного аналізу та синтезу, виокремити й вельми актуальні, можна сказати «модерні» ознаки організованої злочинності, серед яких зацентруємося на таких з них: «...спирається на створений злочинний капітал і корупцію» [12, с.98-99], у перебігу своєї «життєдіяльності», серед іншого, забезпечує й убезпечує «відмивання капіталу» [12, с.98-99] та цілком вірно констатовано, що кінцевою метою є «отримання влади» [12, с.98-99]. Також Т. Турчин резонно підкреслено, що є 10 кримінологічних ознак сучасної організованої злочинності, а найбільш «модерними», я б виділила такі три із них, як її політизацію, солідний рівень її інтеграції у правоохоронні органи та органи державної влади, а також контрольованість нею окремих ЗМІ [9, с.212-213]. Також варто навести з цього приводу роздуми начальника Департаменту стратегічних розслідувань Національної поліції України, зокрема частково процитую їх: «...сучасна організована злочинність може виглядати по-іншому – у білих сорочках та на автомобілях представницького класу. Вони навчилися іти в ногу з часом...вони чітко розподіляють «повноваження» і координують свої дії. Нахабніють до того, що будують злочинні схеми, де правоохоронні органи є потерпілими» [13].

У навчально-практичному посібнику, котрий, серед іншого та навчальної мети, має за завдання сформуванню систему знань про визначення ОЗ, аналіз та протидію їй, його автори вдаються до таких важливих передумов та витоків існування сучасної організованої злочинності, як: «1) перебіг та деструктивні тенденції тіньової економіки 90-х років; 2) корупцію у різних гілках влади; 3) відсутність якісної законотворчої роботи у сферах, що мають найбільші ризики бути ураженими (чи вже є такими) організованою злочинністю та корупцією, а також 4) взаємозв'язок між глобалізацією та таким різновидом організованої злочинності, як транснаціональна» тощо [14]. Як зазначила одна із авторів цього видання, а саме професорка Олена Бусол, «...книга про те, що організована злочинність на сьогодні стала системною частиною управління – постійним і звичним ресурсом для деяких політиків і чиновників» [5], а юридичні огляди цього посібника рясніли цитатами на кшталт «матеріал викладено ...з конкретними історичними прикладами та персоналіями» [15].

Варто зауважити, що в Україні базовий Закон «Про організаційно-правові основи боротьби з організованою злочинністю» датований ще 30-м червня 1993 року, тобто йому виповнюється в цьому році 30 років, що наштовхує на відповідні роздуми про «новаторські» кроки щодо протидії «модерній» організованій злочинності, що закладені у ньому, виявлення та документування відповідних кримінальних правопорушень. Опоненти відразу ж підмітять, що згаданий Закон на сьогодні діє в редакції датованій 31-м березня 2023 року [16], що, як аргументовано видається, глобально та якісно ситуації із його архаїчністю не вирішує.

При цьому, крайня із Стратегій боротьби з організованою злочинністю датована 2020 роком (схвалена Розпорядженням КМУ від 16 вересня 2020 р. № 1126-р) і розрахована на п'ять років (налічує три етапи: «...перший етап – оцінка загроз тяжких злочинів та організованої злочинності (СОСТА Україна); другий етап – визначення обмеженої кількості стратегічних цілей згідно з висновками проведеної оцінки загроз тяжких злочинів та організованої злочинності (СОСТА Україна) і розроблення комплексних планів заходів» [17], а на третьому етапі передбачене виконання

комплексних планів заходів [17]), а план заходів з її реалізації затверджений Розпорядженням КМУ від від 27 вересня 2022 р. № 850-р [18]. Серед заходів означеного Плану особливу зацікавленість, з огляду розкриття та розслідування відповідних кримінальних правопорушень, а також їх превенції, викликають такі із них, як «впровадження систем проведення аналізу ризиків і кримінального аналізу в боротьбі з організованою злочинністю; забезпечення діяльності штатних негласних працівників, їх легендування та оперативного прикриття під час здійснення оперативно-розшукової діяльності та участі у кримінальних провадженнях; запровадження програм захисту осіб (зокрема членів їх сімей і близьких родичів), які надають допомогу, сприяють оперативно-розшуковій діяльності та беруть участь у кримінальному провадженні щодо організованої злочинності; запобігання організованій злочинності та боротьба із злочинними організаціями у сферах із високим ризиком її прояву (де серед широкого переліку виконавців значаться й Національна поліція, МВС, Адміністрація Держприкордонслужби, Мін'юст, БЕБ, ДПС, Держмитслужба, АРМА, СБУ (за згодою), Офіс Генерального прокурора (за згодою), Національне антикорупційне бюро (за згодою), Державне бюро розслідувань (за згодою)» [19]. Проаналізувавши принаймні цю частину із нормативно-правової основи протидії організованій злочинності, начебто формується враження про її, принаймні, «наявність», а от щодо якості та дієвості, то спробую звернутися до напрацьовань окремих із тих моїх знаних колег, де така проблематика отримала своє належне дослідження із долею аргументованої критики в сторону законодавчих процесів у цій царині.

Так, у цьому ключі А.В. Мовчаном та Р.С. Яблонським вже підкреслювалося, що основні завдання згаданого вище Закону «...були спрямовані на забезпечення діяльності спеціальних підрозділів по боротьбі з організованою злочинністю, їх взаємодію з іншими суб'єктами протидії..., але сьогодні фактично відсутні спецпідрозділи БОЗ, які визначалися цим Законом» [20, с.70-71]. «...Багато напрацьованого спецпідрозділами БОЗ МВС було втрачено, а саме: підготовлених штатних і позаштатних працівників, банки даних оперативної інформації тощо» [20, с. 70-71].

При цьому, є й ті кроки, на які уповають практики, ілюструючи здобутки правоохоронних органів у цій царині. Так, 9 жовтня 2020 року начальник Департаменту стратегічних розслідувань Національної поліції України, визначаючись із відповіддю на питання, а що вже зроблено за рік, підкреслив наступне: «...займаємося лише оперативною роботою, викриваємо злочинність, діємо на випередження. Головною нашою мішенню якраз і є організована злочинність. За рік ми задокументували 189 злочинних груп – 182-м їхнім учасникам повідомили про підозри. Ці особи скоїли 760 злочинів. 129 кримінальних проваджень по ОЗГ вже пішли до суду...» [13].

Із початком повномасштабного вторгнення російського агресора на українські терени проблематика організованої злочинності дещо видозмінилася та загострилася окремі із її складників. Так, як на сьогодні для України, як Країни, Сини і Дочки якої дають гідну відсіч окупанту, особливо гостро стоїть питання протидії організованій злочинності як інструменту, який використовується спецслужбами загарбника для дестабілізації ситуації в середині держави. Як один із складників цієї проблематики є той факт, що «...за оцінками американської розвідки, зараз у бойових діях на території України беруть участь близько 40 тисяч російських в'язнів» [21]. Тобто російська організована злочинність, взявши до рук зброю, вбиває українців, вчиняючи щодо нас, серед іншого, й тяжкі міжнародні злочини [22, с.17-44; 23, с.42-78]. «Згідно з останнім дослідженням Центру дослідження незаконних ринків і конфлікту в Україні Глобальної

ініціативи проти транснаціональної організованої злочинності (GI-TOC), повномасштабне вторгнення Росії в Україну в лютому 2022 року порушило діяльність мереж організованої злочинності в країні, але згодом створило нові можливості для незаконної діяльності» [24]. До речі, «Міжнародний Центр з дослідження корупції та організованої злочинності (OCCRP) визнав близького до президента РФ Володимира Путіна засновника та спонсора російської приватної військової компанії «Вагнер» (неофіційний військовий підрозділ, який бере участь у наземних операціях у Сирії, Африці та у війні проти України. Його бійців, котрі, як правило вербуються із засуджених, підозрюють у скоєнні численних воєнних злочинів, зокрема у позасудових стратах) Євгена Пригожина, «людиною року» в номінації «організована злочинність та корупція» (2014 «переможцем» у ній став Володимир Путін)» [21].

«Автори звіту «Нові рубежі фронту: організована злочинна економіка в Україні у 2022 році» також звертають увагу на вплив війни на організовану злочинність в Україні. До 2022 року російська та українська організована злочинність утворювали найпотужнішу кримінальну екосистему в Європі: згідно з Глобальним індексом організованої злочинності GI-TOC, Росія та Україна посідали перше та третє місця за рівнем злочинності в Європі відповідно. Спалах насильства на Донбасі у 2014 році ще більше стимулював деякі незаконні ринки, особливо торгівлю зброєю. Після початку повномасштабного вторгнення в Україну у 2022 році співпраця між російською та українською організованою злочинністю стала неможливою через політичну ситуацію та логістичні проблеми з контрабандою через лінію фронту, де точиться запекла боротьба. Багато українських кримінальних авторитетів вирішили залишити країну, а воєнний стан і комендантська година в усій країні певний час стримували деякі форми злочинної діяльності. Проте дослідження GI-TOC показує, що після цього несприятливого початкового періоду багато форм організованої злочинності відновилися, а війна створює для них нові можливості. Величезні потоки гуманітарної та військової допомоги разом із послабленням прикордонного контролю стимулювали контрабанду та незаконне привласнення чужого майна на заході України. Торгівля біженцями та зброєю також становить серйозну небезпеку. Діючи у перспективі та на випередження, важливим є планування постконфліктного періоду (особливо це стосується корупційних ризиків, пов'язаних з мільярдами доларів, які будуть надходити в Україну під час відновлення)» [24].

Із цього питання, хотілося б відзначити, що наявні й наукові здобутки науковців, котрі пильно дослідивши цю та східну із нею дилему, запропонували й власні шляхи забезпечення українського суспільства від деяких зі згаданих негативних і небезпечних, з огляду національної безпеки, проявів, дій та рішень. Так, до основних завдань державної політики у сфері забезпечення державної безпеки щодо протидії організованим злочинностям в умовах війни, серед іншого, віднесено й посилення боротьби з тероризмом (його фінансуванням) та системною корупцією в органах державної влади, кіберзлочинністю. Йдеться й про запровадження національної системи стійкості [25, с. 158]. Також варто актуалізувати увагу на тому, що не дивлячись на підтриману вище мною наукову тезу про те, що потрібно відмежовувати транснаціональні злочинні організації від міжнародних терористичних організацій [2, с.194], все ж таки на сьогодні спостерігається їх «зрощення», особливо що стосується діяльності російської організованої злочинності у війні з Україною. Побіжно відзначу, про те, що вже розлоге висвітлено [26], що «...раніше Європарламент під час голосування підтримав резолюцію щодо визнання Росії державою – спонсором тероризму» [27]. Таке формулювання

сприйняли не всі. Зокрема євродепутат від Польщі Р. Сікорський зазначив, що на його думку, Росія є терористичною державою і таке визнання важливо для жертв тероризму («щоб мали можливість задовольняти свої вимоги за рахунок заморожених російських активів») [27].

Що ж стосується російської організованої злочинності, то не таємниця, що вона є не лише транснаціональною, а й поширюється світом найрізноманітнішими способами. Так, ще у 2012 році у ЗМІ містилися публікації про те, що «...російська злочинність досягає і Лондона. Спеціальна телепрограма «Бі-Бі-Сі» транслювала звернення поліції, яка просила інформацію для розслідування нападу у Лондоні на російського банкіра [28]. «Британія повинна усвідомлювати, що корупція з Росії експортується на вашу територію» [28]. «Насамперед російські компанії, які часто контрольовані державою, переносять сюди свої корупційні методи» [28], мова йшла, як про банки, так і про структури безпеки, як про купівлю нерухомості росіянами за сумнівні кошти у Британії, так і про підприємства та бізнес («...з цими грошима переносяться корумповані звички, які застосовуються вдома» [28]). Своєю чергою дослідник організованої злочинності з Нью-Йоркського університету Марк Галеотті виокремив, як прогнозовану загрозу наркоторгівлю (торгівлю героїном), неймовірні кошти від якої «...дозволяють російській організованій злочинності не лише купувати зброю, але й збільшувати свій вплив, підкуповуючи поліцію та посадовців» [28]). Очевидно, що за цих, а особливо сьогоднішніх реалій, наявне повне нівелювання російською владою вимог Конвенції Організації Об'єднаних Націй проти транснаціональної організованої злочинності (прийнята резолюцією 55/25 Генеральної Асамблеї від 15 листопада 2000 року) та Протоколів до неї. Серед іншого, кожна Державу-учасницю зобов'язано криміналізувати участь в організованій злочинній групі та корупцію, як і відмивання доходів від злочинів, а також забезпечити вжиття заходів превенції та виявлення [29]. Як вже зазначалося раніше [26], при означеному стані справ й влада країни-агресора розпочала процедуру денонсації міжнародних договорів (це фінальний етап розриву відносин) з яких її ще не виключила Рада Європи (41 між. договір, у тому числі про кримінальну відповідальність за корупцію (у силу обструкції без права голосу в GRECO). Росія дистанціюється від всього, що пов'язане із Радою Європи. У інших організаціях, для прикладу ООН чи ОБСЄ припинити співпрацю значно важче або й, як зазначають окремі експерти – неможливо [30].

У продовження думки про напрацювання комплексу заходів щодо сучасної протидії організованій злочинності у інших країнах, варто, серед іншого, звернутися й до досвіду Великої Британії, про окремі прояви організованої злочинності у котрій вже йшла вище мова. Так, молодим дослідником А.М. Мельниченко зроблено спробу аналізу та синтезу стану справ у цій царині, а також запропоновано відповідні аргументи на користь імплементації окремих практик протидії. По-перше, «Уряди Великої Британії та автономні адміністрації в Північній Ірландії і Шотландії несуть відповідальність за політику протидії, включаючи серйозну і організовану злочинність. В Уельсі на Міністерство внутрішніх справ покладено відповідальність за політику, стратегію і фінансування» [31, с.65-66]. По-друге, Велика Британія має окрему Службу по боротьбі з найбільш небезпечною організованою злочинністю – SOCA (Serious Organised Crime Agency), а також у цій країні діє Національне агентство по боротьбі зі злочинністю, яке, серед іншого, встановлює та публікує сучасні національні загрози від організованої злочинності. Також функціонує Управління з боротьби з особливо небезпечними видами економічної злочинності (займається фінансовими порушеннями на понад 2 млн фунтів стерлінгів), яке є підзвітним генеральному прокуророві і парламенту. Підозрілими

операціями займається прокуратура [31, с.65-66]. Щодо крайніх сучасних кроків, то влада Великої Британії представила принципи регулювання цифрових активів у межах контролювання незаконного використання криптовалют. Це частина масштабного плану з боротьби з економічними злочинами у період з 2023 по 2026 роки. У документі посадовці назвали криптоактиви «привабливою технологією для кримінальної активності» за рахунок їхньої «дешевизни переказу через кордони» (незаконні транзакції у 2021 році оцінили у понад 1,2 млрд фунтів стерлінгів). На цьому поприщі протидії окрему участь відведено Управлінню з фінансового нагляду (FCA), Мінфіну (впровадження окремої категорії для цифрових активів для податкової декларації у 2025 році), поліції [32].

Висновки. Отже, проведеним аналізом та синтезом поглядів науковців і практиків, законодавчих положень встановлено, що для всеохоплюючого та сучасного розуміння організованої злочинності, а також подальшого напрацювання рекомендацій щодо розкриття, розслідування та превенції вчинених учасниками ОГ та ЗО кримінальних правопорушень, важливе вірне поєднання різних думок, бо лише воно здатне, з долею об'єктивності, пролити світло на комплекс тих ознак та складників аналізованої протиправної діяльності, котрі притаманні сучасній організованій злочинності.

Обґрунтовано, що композиційне поєднання у формах звітності певних граф і позицій повинно слідувати із прийнятого розуміння певного явища, про яке здійснюється збір інформації, її градація та встановлення показників. І тут на запитання про те, чи передбачене законодавством всеохоплююче розуміння організованої злочинності, отримано негативну відповідь. Сформовано авторське переконання, що станом на сьогодні у нашій країні вся наповнююча протиправна діяльність у конгломераті організованої злочинності належним чином не обліковується і ця даність перебуває у причинно-наслідковому зв'язку із тим встановленим фактом, що й єдиного доктринального визначення поняття «організованої злочинності» немає, як і її вичерпних складників та ознак.

Тому, серед низки авторських пропозицій, виділено, як модерні, такі ознаки організованої злочинності та наповнюючі складники тієї протиправної діяльності, котра нею охоплюється: її *інституціоналізованість*, що дозволяє досягнути міру відторгнення чи ж сприйняття, толерування цього протиправного явища у певному суспільстві, а як результат – з'ясувати глибину і масштаби проникнення організованої злочинності у політичні, правові, економічні та інші інститути держави та міру їх руйнації нею; «зрощення» *транснаціональних злочинних організацій із міжнародними терористичними організаціями*, особливо що стосується діяльності російської організованої злочинності у війні з Україною (російська організована злочинність, взявши до рук зброю, вбиває українців, вчиняючи щодо нас, серед іншого, й тяжкі міжнародні злочини); *незаконні операції із криптоактивами* (у відповідь на які, закордонними регуляторами (зокрема і британськими) вже впроваджуються активні заходи із протидії) тощо.

Список використаних джерел

1. Організована злочинність: скільки груп і організацій виявили в 2015-2021 роках. Слово і Діло. 2021. 11 травня. <https://www.slovoidilo.ua/2021/05/11/infografika/suspilstvo/orhanizovana-zlochynnist-skilky-hrup-orhanizacij-vyuvavly-2015-2021-rokax>

2. Скулиш Є.Д., Глушков В.О. Поняття транснаціональної організованої злочинності та її співвідношення з тероризмом. *Право і суспільство*. 2012. №2. С.190-194. http://pravoisuspilstvo.org.ua/archive/2012/2_2012/42.pdf
3. Звіт про результати боротьби з організованими групами та злочинними організаціями за січень 2023 року. <https://gp.gov.ua/ua/posts/pro-rezultati-borotbi-z-organizovanimi-grupami-ta-zlochinnimi-organizacijami-2>
4. Кримінальний кодекс України: документ 2341-III, редакція від 27.01.2023, підстава - 2839-IX. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>
5. Олена Бусол: «Організована драма: протидіяти оргзлочинності наосліп не годиться»...(спілкувався Віктор Ковальський). Lexinform. 3.03.2023. <https://lexinform.com.ua/dumka-eksperta/olena-busol-organizovana-drama-protidyaty-orgzlochynnosti-naoslip-ne-godytsya/>
6. Басиста І.В. Окремі проблеми в розумінні, розслідуванні та судовому розгляді кримінальних проваджень щодо сепаратизму та тероризму. *Науково-інформаційний вісник Івано-Франківського університету права імені Короля Данила Галицького: Журнал. Серія Право. Івано-Франківськ: Івано-Франківський університет права імені Короля Данила Галицького*, 2020. №. 9 (21). С.86-95. URL: https://visnyk.iful.edu.ua/wp-content/uploads/2020/10/ilovepdf_merged21.pdf
7. Закалюк А. Курс сучасної української кримінології: теорія і практика: у 3 кн. Київ: Ін Юре, 2007. Кн. 2: Кримінологічна характеристика та запобігання вчиненню окремих видів злочинів. 712 с.
8. Кримінологія: навч. посіб. О. Джужа, В. Василевич, Ю. Іванов та ін. за заг. ред. О. Джужі. Київ: Прецедент, 2006. 208 с.
9. Турчин Т. Організована злочинність: кримінологічна характеристика, детермінація й запобігання. *Порівняльно-аналітичне право*. 2016. № 4. С. 211-215.
10. Погорецький М. А. Організована злочинність в Україні: тенденції розвитку та заходи протидії. *Боротьба з організованою злочинністю і корупцією (теорія і практика)*. 2007. Вип. 16. С. 99-110. http://nbuv.gov.ua/UJRN/boz_2007_16_9.
11. Кримінологія: загальна частина. Альбом схем. Автори-упорядники С.Ф. Денисов, Т.А. Денисова, С.Г. Кулик, О.С. Шеремет. Чернігів: ПАТ «ПВК «Десна», 2015. 658 с.
12. Марисюк К., Черепушак В. До питання про поняття «організована злочинність». *Вісник Національного університету «Львівська Політехніка». Юридичні науки*. Випуск 6, Номер 23. 2019. С.98-102. <https://science.lpnu.ua/uk/law/vsi-vypusky/vypusk-6-nomer-23-2019/do-pytannya-pro-ponyattya-organizovana-zlochynnist>
13. Руслан Марчук Організована злочинність в Україні: нова сторінка боротьби. *Українська Правда*. 2020. 9 жовтня. <https://www.pravda.com.ua/columns/2020/10/9/7269388/>
14. Бусол О.Ю., Романюк Б.В. Організована злочинність в Україні: визначення, аналіз, протидія. Навчально-практичний посібник. Київ: Юрінком Інтер. 2022. 256 с.
15. *Юридичний вісник України*. <https://yvu.com.ua/15560-2/>
16. Про організаційно-правові основи боротьби з організованою злочинністю: Закон України Документ 3341-XII, редакція від 31.03.2023, підстава 2849-IX. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3341-12#Text>
17. Про схвалення Стратегії боротьби з організованою злочинністю: розпорядження Кабінету Міністрів України від 16 вересня 2020 р. № 1126-р. та Стратегія боротьби з організованою злочинністю. Документ 1126-2020-р, редакція від 16.09.2020. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1126-2020-p#n7>

18. Про затвердження плану заходів з реалізації Стратегії боротьби з організованою злочинністю: розпорядження Кабінету Міністрів України від 27 вересня 2022 р. № 850-р та План заходів з реалізації Стратегії боротьби з організованою злочинністю. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/850-2022-p#n12>

19. План заходів з реалізації Стратегії боротьби з організованою злочинністю, затверджений розпорядженням Кабінету Міністрів України від 27 вересня 2022 р. № 850-р. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/850-2022-p#n12>

20. Мовчан А. В., Яблонський Р. С. Актуальні проблеми удосконалення системи протидії організованій злочинності в Україні. *Соціально-правові студії*. 2021. № 4. С. 69–75.

21. Пригожина назвали «людиною року» у номінації «організована злочинність та корупція». Радіо Свобода. 30 грудня 2022 року. <https://www.radiosvoboda.org/a/news-vagner-nominatsiya-zlochynets/32199455.html>

22. Басиста І.В. Притягнення до відповідальності за вчинення воєнних злочинів, геноциду, агресії та злочинів проти людяності. *Українська кримінальна юстиція в умовах війни: матеріали VIII (XXI) Львівського форуму кримінальної юстиції (м. Львів, 9–11 червня 2022 року) / упорядник І. Б. Газдайка-Василишин*. Львів: ЛьвДУВС, 2022. С.17-44. URL: <https://www.lvduvs.edu.ua/uk/library/materialy-naukovykh-konferentsii.html>

23. Басиста І.В., Назар Ю.С., Хатнюк Ю.А. Захист прав дітей та забезпечення їх безпеки за умов воєнних злочинів, геноциду, агресії та злочинів проти людяності/ Protecting the rights of children and ensuring their safety in the context of war crimes, genocide, aggression and crimes against humanity: розділ у колективній монографії «Juvenile policy as a component of supporting Ukraine's national security and defense» (dedicated to the 53rd anniversary of the UN General Assembly adoption of the Declaration of the Rights of the Child and the 56th anniversary of the establishment of Dnipropetrovsk State University of Internal Affairs): Scientific monograph. Riga, Latvia: «Baltija Publishing», 2023. P. 42-78. 552. URL: <http://baltijapublishing.lv/omp/index.php/bp/catalog/view/287/7881/16459-1>
<https://doi.org/10.30525/978-9934-26-276-0-2>

24. «Організована злочинність в Україні знаходить нові можливості в умовах війни»: Прес-реліз. Женева, 22 лютого 2023 р. <https://globalinitiative.net/wp-content/uploads/2023/02/Пресреліз.pdf>

25. Мовчан А. В., Яблонський Р. С. Особливості протидії організованій злочинності як інструменту, що використовується спецслужбами країни-агресора в умовах війни. *Українська кримінальна юстиція в умовах війни: матеріали VIII Львівського форуму кримінальної юстиції (Львів, 09-11 червня 2022 р.) / упорядник І.Б. Газдайка-Василишин*. Львів: ЛьвДУВС, 2022. С. 155–158.

26. Басиста І.В., Власова Г.П., Стратонов В.М. Перспективи та невідворотність відповідальності за вчинення воєнних злочинів, геноциду, агресії та злочинів проти людяності (діяльність Спільної слідчої групи з розслідування тяжких міжнародних злочинів в Україні (ЖІТ); співробітництво із Міжнародним кримінальним судом; перспективи створення Міжнародного трибуналу ad hoc тощо) (продовження огляду). Розділ у колективній закордонній монографії «Військові правопорушення та воєнні злочини: історія, теорія та практика». 2023.

27. Україна має змінити свої правила, щоб приєднатися до Європи: інтерв'ю з євродепутатом від Польщі Сікорським. 7 грудня 2022 року. <https://uatv.ua/uk/ukrayina-maye-zminyty-svoyi-pravy-la-shhob-pryyednatysya-do-yevropy-interv-yu-z-yevrodeputatom-vid-polshhi-sikorskym/>

28. Богдан Цюпин Російська організована злочинність і корупція поширюється на Європу. Радіо Свобода. 24.07.2012. <https://www.radiosvoboda.org/a/24655161.html>
29. Конвенція Організації Об'єднаних Націй проти транснаціональної організованої злочинності. Документ 995_789, ратифікація від 04.02.2004, підстава 1433-IV. https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_789#Text
30. Россия выходит из всех европейских конвенций. 1.01.2023. <https://newssky.com.ua/rossiya-vyhodit-iz-vseh-evropejskih-konvenczij/>
31. Мельниченко А. М. Досвід Великобританії щодо протидії організованій злочинності та можливості його використання в українських реаліях. *Актуальні проблеми правового забезпечення протидії злочинності*. Харків: Науково-дослідний інститут публічної політики і соціальних наук, 2020. С. 65-67. https://library.pp-ss.pro/index.php/ndippsn_20200514/article/view/melnychenko/pdf
32. Анастасія Мірза У Великій Британії анонсували «жорстке» регулювання криптоіндустрії. 31.03.2023. <https://forklog.com.ua/news/u-velykij-brytaniyi-anonsuvaly-zhorstke-regulyuvannya-kryptoindustriyi>

References

1. Organized crime: how many groups and organizations were discovered in 2015-2021. (2021, May 11). <https://www.slovoidilo.ua/2021/05/11/infografika/suspilstvo/orhanizovana-zlochynnist-skilky-hrup-orhanizacij-vyavyly-2015-2021-rokax> (in Ukrainian)
2. Skulysh, E.D., Glushkov, V.O. (2012). Poniattia transnatsionalnoi orhanizovanoi zlochynnosti ta yii spivvidnoshennia z teroryzmozom [The concept of transnational organized crime and its relationship with terrorism]. *Pravo i suspilstvo*, 2, 190-194. Retrieved from: http://pravoisuspilstvo.org.ua/archive/2012/2_2012/42.pdf (in Ukrainian)
3. Report on the results of the fight against organized groups and criminal organizations for January 2023. Retrieved from: <https://gp.gov.ua/ua/posts/pro-rezultati-borotbi-z-organizovanimi-grupami-ta-zlochinnimi-organizacijami-2> (in Ukrainian)
4. Criminal Code of Ukraine: document 2341-III, edition dated 01.27.2023, 2839-IX. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text> (in Ukrainian)
5. Olena Busol: "Organized drama: it is not good to fight organized crime blindly"... (Viktor Kovalskyi communicated). Lexinform. 3.03.2023. Retrieved from: <https://lexinform.com.ua/dumka-eksperta/olena-busol-organizovana-drama-protydiyaty-orgzlochynnosti-naoslip-ne-godytsya/> (in Ukrainian)
6. Basysta, I.V. (2020). Okremi problemy v rozuminni, rozsliduvanni ta sudovomu rozghliadi kryminalnykh provadzhen shchodo separatyzmu ta teroryzmu [Separate problems in the understanding, investigation and trial of criminal proceedings related to separatism and terrorism]. *Naukovo-informatsiyni visnyk Ivano-Frankivskoho universytetu prava imeni Korolia Danyla Halytskoho: Zhurnal. Serii Pravo. Ivano-Frankivsk: Ivano-Frankivskiyi universytet prava imeni Korolia Danyla Halytskohokoyi*, 9 (21), 86-95. Retrieved from: https://visnyk.iful.edu.ua/wp-content/uploads/2020/10/ilovepdf_merged21.pdf (in Ukrainian)
7. Zakaliuk, A. (2007). Kurs suchasnoi ukrainskoi kryminolohii: teoriia i praktyka: u 3 kn. [Course of modern Ukrainian criminology: theory and practice: in 3 books]. (Book. 2: Criminological characteristics and prevention of certain types of crimes). Kyiv: In Yure. (in Ukrainian)
8. Dzhuzha, O., Vasylevich, V., Ivanov, Yu. (2006). *Kryminolohiia* [Criminology]. Kyiv: Precedent. (in Ukrainian)

9. Turchyn, T. (2016). Orhanizovana zlochynnist: kryminolohichna kharakterystyka, determinatsiia y zapobihannia [Organized crime: criminological characteristics, determination and prevention]. *Porivnialno-analitychne pravo*, 4, 211-215. (in Ukrainian)
10. Pohoretskyi, M.A. (2007). Orhanizovana zlochynnist v Ukraini: tendentsii rozvytku ta zakhody protydii [Organized crime in Ukraine: development trends and countermeasures]. *Borotba z orhanizovanoiu zlochynnisti i koruptsiiei (teoriia i praktyka)*, 16, 99-110. Retrieved from: http://nbuv.gov.ua/UJRN/boz_2007_16_9. (in Ukrainian)
11. Denisov, S.F., Denisova, T.A., Kulyk, S.G., Sheremet, O.S. (Comps). (2015). *Kryminolohiia: zahalna chastyna. Albom skhem* [Criminology: general part. Album of schemes]. Chernihiv: "PVK "Desna". (in Ukrainian)
12. Marisyuk, K., Cherepushchak, V. (2019). Do pytannia pro poniattia «orhanizovana zlochynnist» [On the question of the concept of "organized crime"]. *Visnyk Natsionalnoho universytetu «Lvivska Politekhnikha»*. *Yurydychni nauky*, 6, Number 23, 98-102. Retrieved from: <https://science.lpnu.ua/uk/law/vsi-vypusky/vypusk-6-nomer-23-2019/do-pytannya-pro-ponyattya-organizovana-zlochynnist> (in Ukrainian)
13. Ruslan Marchuk. (2020, October 9). Orhanizovana zlochynnist v Ukraini: nova storinka borotby [Organized crime in Ukraine: a new page of the struggle]. *Ukrainian Pravda*. Retrieved from: <https://www.pravda.com.ua/columns/2020/10/9/7269388/> (in Ukrainian)
14. Busol, O.Yu., Romaniuk, B.V. (2022). Orhanizovana zlochynnist v Ukraini: vyznachennia, analiz, protydiia. [Organized crime in Ukraine: definition, analysis, counteraction]. Kyiv: Yurinkom Inter. (in Ukrainian)
15. Legal Bulletin of Ukraine. Retrieved from: <https://yvu.com.ua/15560-2/> (in Ukrainian)
16. On the Organizational and Legal Basis of Combating Organized Crime: The Law of Ukraine. Document 3341-XII, edition dated 03/31/2023, 2849-IX. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3341-12#Text> (in Ukrainian)
17. On the approval of the Strategy for Combating Organized Crime: Decree of the Cabinet of Ministers of Ukraine No. 1126-r. (2020, September 16) and Strategy for Combating Organized Crime. Document 1126-2020, edition of 09/16/2020. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1126-2020-p#n7> (in Ukrainian)
18. On the approval of the plan of measures for the implementation of the Strategy for Combating Organized Crime: Order of the Cabinet of Ministers of Ukraine No. 850-r (2022, September 27) and Plan of Measures for the Implementation of the Strategy for Combating Organized Crime. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/850-2022-p#n12> (in Ukrainian)
19. The plan of measures for the implementation of the Strategy for Combating Organized Crime, approved by the order of the Cabinet of Ministers of Ukraine No. 850 (2022, September 27). Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/850-2022-p#n12> (in Ukrainian)
20. Movchan, A. V., Yablonskyi, R. S. (2021). Aktualni problemy udoskonalennia systemy protydii orhanizovanoi zlochynnosti v Ukraini [Actual problems of improving the system of combating organized crime in Ukraine]. *Sotsialno-pravovi studii*, 4, 69–75. (in Ukrainian)
21. Prigozhin was named "person of the year" in the "organized crime and corruption" category. Radio Svoboda. (2022, December 30). Retrieved from: <https://www.radiosvoboda.org/a/news-vagner-nominatsiya-zlochynets/32199455.html> (in Ukrainian)
22. Basysta, I.V. (2022). Prytiahnennia do vidpovidalnosti za vchynennia voiennykh zlochyniv, henotsydu, ahresii ta zlochyniv proty liudianosti [Prosecution for war crimes, genocide, aggression and crimes against humanity]. *Ukrainska kryminalna yustytisia v umovakh*

viiny: materialy VIII (XXI) Lvivskoho forumu kryminalnoi yustytsii (m. Lviv, 9–11 chervnia 2022 roku) / uporiadnyk I. B. Hazdaika-Vasylyshyn. Lviv: LvDUVS, (pp. 17-44). Retrieved from: <https://www.lvduvs.edu.ua/uk/library/materialy-naukovykh-konferentsii.html> (in Ukrainian)

23. Basysta, I.V., Nazar, Yu.S., Khatniuk, Yu.A. (2023). Zakhyst prav ditei ta zabezpechennia yikh bezpeky za umov voiennykh zlochyniv, henotsydu, ahresii ta zlochyniv proty liudianosti [Protecting the rights of children and ensuring their safety in the context of war crimes, genocide, aggression and crimes against humanity]: in Monogr. «Juvenile policy as a component of supporting Ukraine's national security and defense» (dedicated to the 53rd anniversary of the UN General Assembly adoption of the Declaration of the Rights of the Child and the 56th anniversary of the establishment of Dnipropetrovsk State University of Internal Affairs): Scientific monograph. Riga, Latvia: «Baltija Publishing». (pp. 42-78. 552). Retrieved from: <http://baltijapublishing.lv/omp/index.php/bp/catalog/view/287/7881/16459-1> <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-276-0-2> (in Ukrainian)

24. "Organized crime in Ukraine finds new opportunities in the conditions of war": Press release. Geneva, February 22, 2023. Retrieved from: <https://globalinitiative.net/wp-content/uploads/2023/02/Pressrelease.pdf> (in Ukrainian)

25. Movchan, A.V., Yablonskyi, R.S. (2022). Osoblyvosti protydii orhanizovani zlochynnosti yak instrumentu, shcho vykorystovuietsia spetssluzhbamy krainy-ahresora v umovakh viiny [Peculiarities of combating organized crime as a tool used by the special services of the aggressor country in conditions of war]. *Ukrainska kryminalna yustytsiia v umovakh viiny: materialy VIII Lvivskoho forumu kryminalnoi yustytsii* (Lviv, 09-11 chervnia 2022 r.) (pp. 155–158). Lviv: LvDUVS. (in Ukrainian)

26. Basysta, I.V., Vlasova, H.P., Stratonov, V.M. (2023). Perspektyvy ta nevidvorotnist vidpovidalnosti za vchynennia voiennykh zlochyniv, henotsydu, ahresii ta zlochyniv proty liudianosti (diialnist Spilnoi slidchoi hrupy z rozsliduvannia tiazhkykh mizhnarodnykh zlochyniv v Ukraini (JIT); spivrobitnytstvo iz Mizhnarodnym kryminalnym sudom; perspektyvy stvorennia Mizhnarodnoho trybunalu ad hoc toshcho) (prodovzhennia ohliadu) [Prospects and inevitability of responsibility for the commission of war crimes, genocide, aggression and crimes against humanity (activities of the Joint Investigative Group for the Investigation of Serious International Crimes in Ukraine (JIT); cooperation with the International Criminal Court; prospects for the creation of an International ad hoc tribunal, etc.) (continuation of the review)]. Chapter in the collective foreign monograph "Military Offenses and War Crimes: History, Theory and Practice". (in Ukrainian)

27. Ukraine must change its rules to join Europe: an interview with Sikorski. December 7, 2022. Retrieved from: <https://uatv.ua/uk/ukrayina-maye-zminyty-svoyi-pravyla-shhob-pryyednatysya-do-yevropy-interv-yu-z-yevrodeputatom-vid-polshhi-sikorskym/> (in Ukrainian)

28. Bohdan Tsyupin Russian organized crime and corruption is spreading to Europe. Radio Svoboda. 24.07.2012. Retrieved from: <https://www.radiosvoboda.org/a/24655161.html> (in Ukrainian)

29. United Nations Convention against Transnational Organized Crime. Document 995_789, ratification (2004, February 4), basis 1433-IV. Retrieved from: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_789#Text (in Ukrainian)

30. Russia withdraws from all European conventions (2023, January 01). Retrieved from: <https://newssky.com.ua/rossiya-vyvodit-iz-vseh-evropejskih-konvencij/> (in Russian)

31. Melnychenko, A.M.(2020). Dosvid Velykobrytanii shchodo protydii orhanizovani zlochynnosti ta mozhlyvosti yoho vykorystannia v ukrainskykh realiiakh [Great Britain's experience in combating organized crime and the possibility of its use in Ukrainian realities].

Aktualni problemy pravovoho zabezpechennia protydii zlochynnosti. Kharkiv: Research Institute of Public Policy and Social Sciences, 65-67. Retrieved from: https://library.pp-ss.pro/index.php/ndippsn_20200514/article/view/melnychenko/pdf (in Ukrainian)

32. Anastasia Mirza "Tough" regulation of the crypto industry was announced in Great Britain. 31.03.2023. Retrieved from: <https://forklog.com.ua/news/u-velykij-brytaniyi-anonsuvaly-zhorstke-regulyuvannya-kryptoindustriyi> (in Ukrainian)

Стаття: надійшла до редакції 19.04.2023
прийнята до друку 10.05.2023
The article: is received 19.04.2023
is accepted 10.05.2023

Бібліографія: Басиста І. В. Організована злочинність: сучасні українські реалії та кроки до протидії. *Науково-інформаційний вісник Івано-Франківського університету права імені Короля Данила Галицького: Журнал. Серія Право.* Івано-Франківськ: Редакційно-видавничий відділ Університету Короля Данила, 2023. Вип. 15 (27). Т. 2. С. 202-217. DOI: 10.33098/2078-6670.2023.15.27.2.202-217.

